

Alegerile și Referendumul din Republica Moldova, Considerate Eficiente și Competitive de către Observatorii Internaționali, în Ciuda Tentativelor de Subminare a Integrității

CHIȘINĂU, 21 octombrie 2024 – În urma alegerilor prezidențiale și a referendumul constituțional desfășurate pe 20 octombrie, procesele au fost gestionate eficient, oferind candidaților oportunitatea de a desfășura campanii electorale libere. Cu toate acestea, contextul general a fost marcat de îngrijorări privind interferența străină ilegală și eforturile active de dezinformare. Este important de menționat că aceste aspecte au avut un impact asupra integrității procesului electoral, iar condițiile de campanie nu au asigurat un teren de joc echitabil pentru toți candidații, conform observațiilor internaționale prezentate în declarația preliminară.

Administrația electorală a demonstrat un înalt nivel de profesionalism și imparțialitate în luarea deciziilor. În cadrul unei campanii competitive, dar cu o vizibilitate limitată, alegătorii au avut acces la o gamă variată de opțiuni politice, cu candidați înscriși într-un proces inclusiv. Totuși, desfășurarea simultană a campaniilor pentru alegerile prezidențiale și referendum, precum și acoperirea mediatică favorabilă actualului președinte și guvernului, nu au garantat oportunități complete egale pentru toți participanții. De asemenea, s-au observat abuzuri în utilizarea resurselor publice în campanie, așa cum este evidențiat în declarația observatorilor internaționali.

„Moldova merită recunoaștere pentru implementarea unui set de reforme destinate să crească încrederea publicului în sistemul electoral, în contextul provocărilor generate de o intensă propagandă rusă. Printre realizările de apreciat se numără măsurile de securitate cibernetică și promovarea unei participări ridicate a femeilor în procesul electoral. Sunt multe aspecte pozitive de sărbătorit în aceste alegeri”, a declarat Lucie Potůčková, Coordonator Special și Lider al Observatorilor OSCE pe Termen Scurt. „Totuși, există și domenii în care se pot aduce îmbunătățiri. De exemplu, suprapunerea perioadei de înregistrare a candidaților cu campania electorală a dus la un teren de joc inegal, iar acest aspect necesită atenție și remedii.”

Campaniile electorale s-au desfășurat în contextul în care guvernul s-a concentrat asupra amenințărilor la adresa securității naționale, generate de războiul cauzat de invazia Federației Ruse în Ucraina. Autoritățile de aplicare a legii, alături de actori internaționali și organizații ale societății civile, au evidențiat faptul că Moldova este supusă unui „război hibrid” în curs de desfășurare, orchestrat din străinătate, care include finanțarea ilegală a actorilor politici, campanii de dezinformare și atacuri cibernetice.

„Ieri a fost un moment decisiv pentru Moldova, în ciuda agresiunii rusești pe scară largă împotriva Ucrainei și a interferenței intense din partea Kremlinului în procesele electorale”, a declarat Petra Bayr, Șefa Delegației din partea Adunării Parlamentare a Consiliului Europei. „Lăudăm conducerea țării pentru consultarea curajoasă a populației în legătură cu această alegere fundamentală și ne angajăm să sprijinim Moldova în întărirea unei societăți incluzive și deschise. Succesul viitor va depinde de continuarea reformelor democratice și de abilitatea de a combate dezinformarea și interferența externă, asigurând astfel legitimitatea și transparența procesului democratic din Moldova.”

„Salutăm rezultatele referendumului”, a declarat Michael Gahler, Șeful Delegației din partea Parlamentului European. „În ciuda interferenței rusești masive, maligne și fără precedent, care s-a manifestat prin cumpărarea voturilor, atacuri hibride și campanii de dezinformare, poporul Republicii Moldova a ales un viitor în Uniunea Europeană. Apreciem autoritățile competente din Moldova pentru organizarea unor alegeri bine gestionate și eficiente în aceste circumstanțe extraordinare. Facem apel la toate părțile

implicate să se opună oricărei interferențe, pentru a preveni distorsionarea rezultatelor turului doi al alegerilor prezidențiale și ale alegerilor parlamentare din 2025.”

Deși cadrul legal revizuit pentru alegerile prezidențiale oferă o bază adecvată pentru desfășurarea unor alegeri democratice, modificările frecvente introduse cu puțin timp înainte de alegeri, fără o consultare corespunzătoare, au afectat coerența legislației electorale și au diminuat certitudinea legală. Cadrul legal pentru referendum, care a vizat întrebarea de a permite parlamentului să integreze drepturile și obligațiile UE în legislația națională fără a necesita reforme constituționale suplimentare, prezintă anumite deficiențe, inclusiv lipsa unor măsuri de protecție împotriva utilizării abuzive a resurselor publice. Astfel, acesta nu este pe deplin conform cu standardele internaționale și angajamentele OSCE. Deși nu există standarde internaționale care să interzică desfășurarea simultană a celor două competiții, organizarea acestora fără ajustarea reglementărilor de campanie a contribuit la crearea unui teren de joc inegal pentru candidații la președinție.

„Numărul considerabil de observatori internaționali prezenți pentru a monitoriza alegerile subliniază sprijinul ferm al comunității internaționale pentru parcursul democratic al Moldovei”, a declarat Johan Büser, Șeful Delegației din partea Adunării Parlamentare a OSCE. „În contextul războiului de agresiune pe scară largă al Rusiei împotriva Ucrainei, actorii pro-ruși au coordonat interferențe externe și campanii de dezinformare. În plus, perspectivele tradiționale asupra minorităților și drepturilor LGBT au fost uneori utilizate ca argumente pentru a vota 'Nu' la referendum.”

Ziua alegerilor a fost caracterizată prin calm și organizare eficientă, procesul de vot fiind evaluat în general pozitiv de către observatori, cu doar câteva probleme procedurale semnalate. Numărarea și centralizarea voturilor au fost, de asemenea, apreciate favorabil.

„Autoritățile electorale au demonstrat transparență și profesionalism în activitatea lor, ceea ce s-a reflectat în evaluarea noastră pozitivă a zilei alegerilor”, a afirmat Urszula Gasek, Șefa Misiunii de Observare a Alegerilor din partea Oficiului pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului al OSCE. „Observațiile noastre din ultimele săptămâni indică faptul că condițiile nu au asigurat un teren de joc echitabil pentru candidați. Recomandările pe care le vom formula pe baza observațiilor noastre vor viza abordarea acestor aspecte și alte domenii în care este necesară îmbunătățirea, pentru a spori reziliența și încrederea cetățenilor în procesele electorale din țară.”

Recent, au fost implementate modificări care au creat un cadru legal solid pentru finanțarea campaniilor electorale. Totuși, capacitățile și resursele limitate ale autorităților electorale au redus eficiența supravegherii acestui cadru. Limitele privind donațiile și cheltuielile campaniilor se aplică separat participanților la alegeri și referendum, ceea ce le permite partidelor politice și blocurilor electorale implicate în ambele competiții să cheltuie sume mai mari.

În timpul campaniei, acoperirea politică în radio și televiziune a fost reglementată strict pentru a asigura corectitudinea, acuratețea și imparțialitatea. Cu toate acestea, monitorizarea media efectuată de BIDD0 a relevat că actualul președinte a beneficiat de cea mai mare acoperire generală în programele de știri și editoriale, atât în calitate oficială, cât și ca și candidat, fără a se face o distincție clară între cele două roluri. De asemenea, acoperirea referendumului în toate buletinele de știri a fost foarte limitată. Conform legislației electorale referitoare la mass-media, candidații au primit un timp de emisie gratuit adecvat.

Eficiența soluționării disputelor electorale a fost semnificativ limitată în gestionarea anumitor cazuri. Deși termenele stabilite pentru soluționarea disputelor respectă bunele practici internaționale, Comisia Electorală Centrală, precum și instanța de apel, nu au respectat întotdeauna aceste termene legale. În plus, o proporție considerabilă din deciziile Comisiei referitoare la inadmisibilitate au fost confirmate în urma revizuirii judiciare, ceea ce a avut ca rezultat neexaminarea pe fond a unor aspecte esențiale legate de campanie.